

ELS TOTALITARISMES

Unitat Didàctica 9

ESQUEMA

- 1. CONTEXT POLÍTIC. L'EUROPA D'ENTREGUERRES
- 2. L'ITÀLIA FEIXISTA
- 3. L'ALEMANYA NAZI
- 4. ALTRES DICTADURES TOTALITÀRIES
- 5. LA FEBLESA DE LES DEMOCRÀCIES
- 6. BALANÇ

0. PRELIMINARS

- El Totalitarisme és un sistema polític que reuneix en mans d'un grup o partit tots els poders de l'Estat, prohibeix l'actuació d'altres partits, imposa la seva ideologia en tots els ordres de la vida del país i oblida els drets humans en profit de la raó d'estat.
- Podem diferenciar.
 - **totalitarismes de dreta**: la Itàlia feixista, l'Alemanya nazi, o l'Espanya franquista o el Japó Meiji
 - **totalitarismes d'esquerra**: l'URSS estalinista
- **Democràcies**

 Europe: Types of Government

0. PRELIMINARS

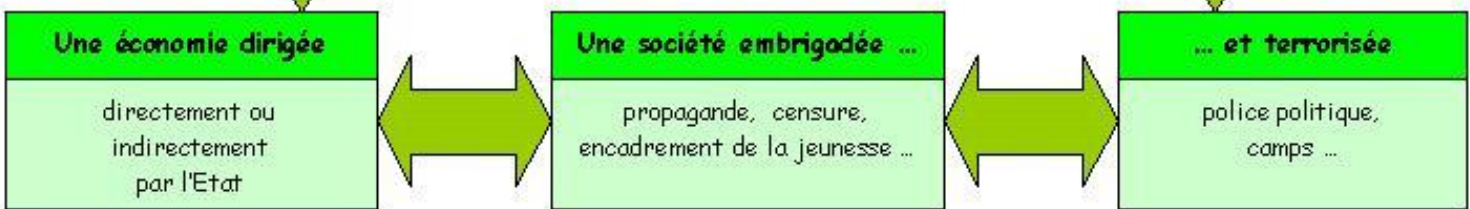
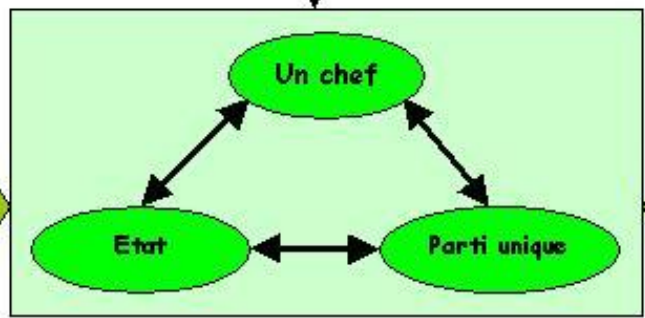
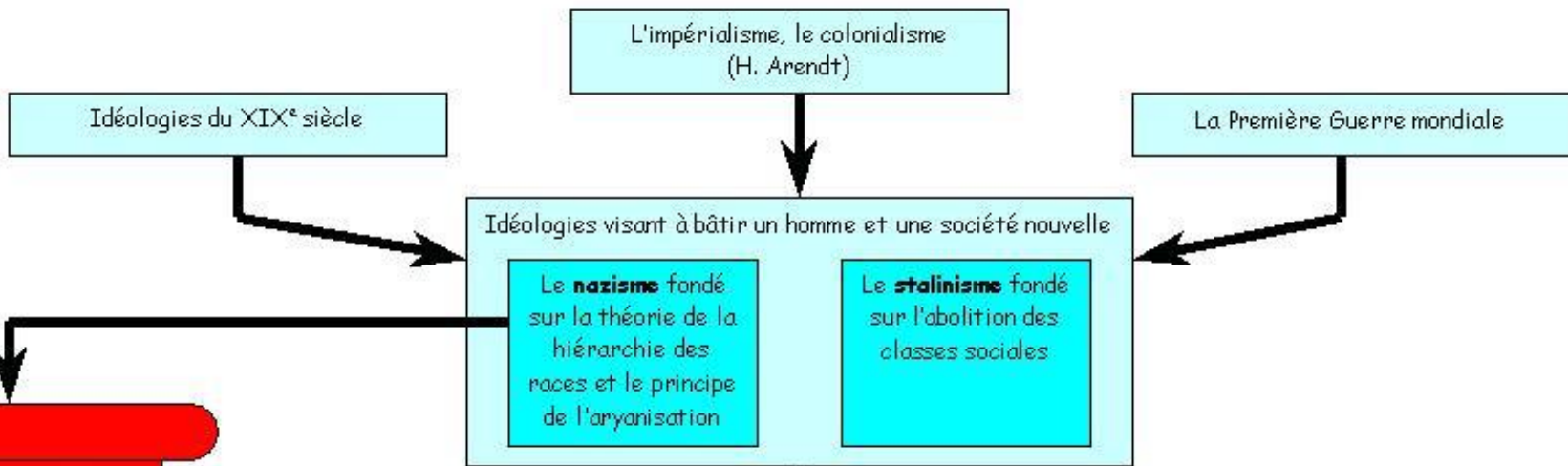
A. Causes de desenvolupament dels totalitarismes

- Econòmiques: enfonsament de l'economia europea
- Socials: frustració i descontentament: atur, excombatents
- Polítiques: la crisi afavorí la inestabilitat política i el sistema liberal es considerava un sistema feble
- Nacionalistes; les fronteres resultat de la I Guerra Mundial no van satisfer als grups nacionalistes. Va sorgir un nacionalisme ressentit

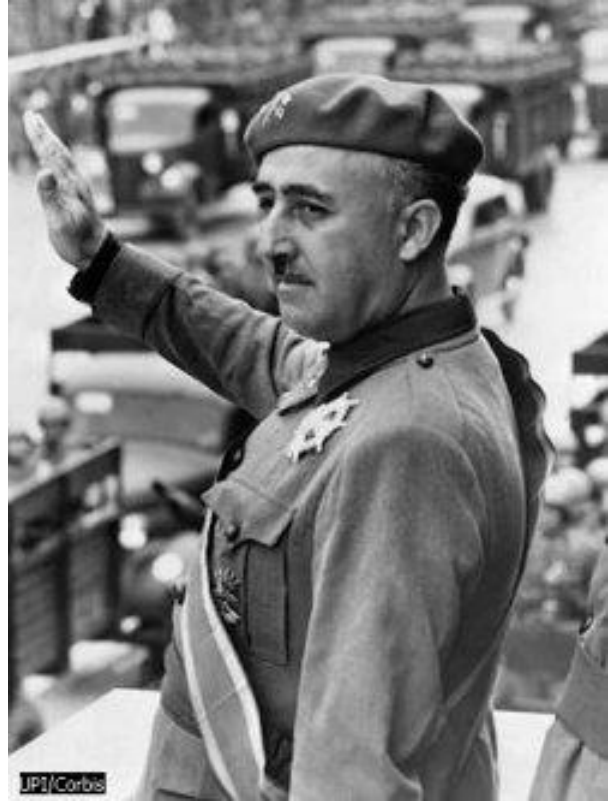
0. PRELIMINARS

B. Principis comuns dels totalitarismes

- Subordinació de l'individu a l'estat
- Supressió de les llibertats individuals
- Prohibició dels partits polítics i sindicats
- Supremacia d'uns ciutadans per damunt d'uns altres
- Ús de la violència
- Autarquia economica i intervencionisme estatal
- Imperialisme
- Magalomania
- Recerca de víctimes propiciatòries
- Veneració del líder
- Utilització de la propaganda i de les grans concentracions de masses
- Adoctrinament del jovent

La singularité d'Auschwitz
 « une extermination conçue sur des bases idéologiques, planifiée, gérée bureaucratiquement et mise en oeuvre par des méthodes industrielles »
 Enzo Traverso

1. CONTEXT POLÍTIC. L'EUROPA D'ENTREGUERRES

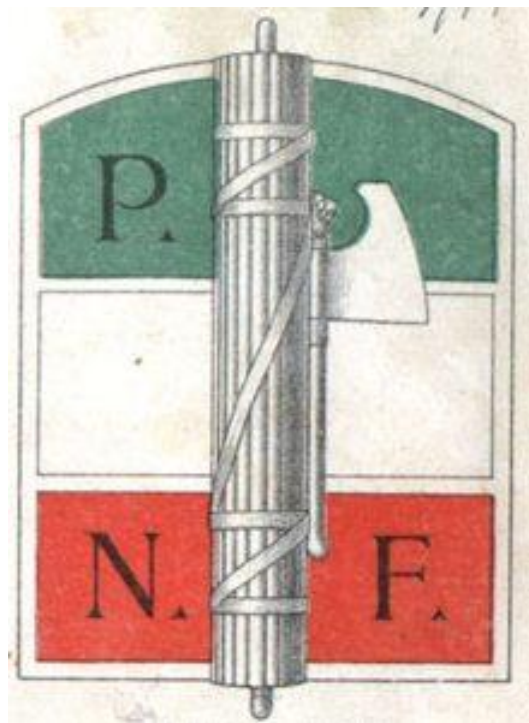
- Després de la Primera Guerra Mundial Europa es va enfrontar a un conjunt de problemes:
- La remodelació territorial d'Europa no va satisfer a tothom
- Les dures condicions del Tractat de Versalles van alimentar el revengisme alemany
- Les conseqüències econòmiques de la guerra van enverinar l'ambient social. La crisi de 1929 ho va empitjorat tot més.
- Una part de la societat (obrers i pagesos) va veure el comunisme de la URSS la solució als seus problemes
- Una altra part de la societat, temerosa del triomf del comunisme (burguesia, classes mitjanes) es van apropar a tendències que s'oposaven al comunisme: feixisme, nazisme...
- Hi ha qui ha definit el feixisme com un nacionalisme de vençuts

2. L'ITÀLIA FEIXISTA

A. Context. Itàlia als anys 20

- Itàlia va ser en teoria una de les vencedores de la Primera Guerra Mundial però va perdre 650.000 homes i no va aconseguir conquerir tots els territoris que reivindicava. Només va aconseguir el Trentino i Ístria.
- Durant els anys 20 la crisi econòmica i social va afectar profundament a Itàlia. Les forces més conservadores de la societat (burguesos, exercit, església, terratinents...), temoroses dels socialistes van donar el suport al Partit Nacional Feixista de Benito Mussolini

2. L'ITÀLIA FEIXISTA

B. Mussolini i l'ascens al poder

- L'any 1919 Benito Mussolini va fundar el primer Fasci Italiani di Combattimento
- Es tractava d'un partit integrat per exaltats, activistes i ultranacionalistes. Camises negres.
- La seva oposició al comunisme i socialisme va atreure a la burgesia (que els va finançar) i a la classe mitjana.
- El seu programa ideològic era demagògic i contradictori.
- Eren grups paramilitars que practicaven la violència contra comunistes i socialistes.
- L'any 1921, amb més de 200.000 afiliats es van convertir en el Partit Nacional Feixista.

Case No. <i>1012</i>	Age <i>27</i>	Sex <i>M</i>	Color of Hair <i>Bk</i>	Color of Eyes <i>Bl</i>	Color of Complexion <i>Fair</i>	Height <i>5' 7"</i>	Weight <i>145</i>	Build <i>Slender</i>	Occupation <i>Student</i>	Address <i>1012 ...</i>	City <i>...</i>	State <i>Mississippi</i>	Date <i>...</i>
...

Photographische Reproduktion UFA

2. L'ITÀLIA FEIXISTA

B. Mussolini i l'ascens al poder

- L'any 1922 Mussolini, emmig d'un clima de molta conflictivitat social, provocat per la crisi, va donar un cop d'Estat (**marxa sobre Roma**), va ser cridat pel rei Victor Manuel III a formar govern i va instaurar una dictadura.
- Van ser prohibits tots els partits polítics excepte el feixista (PNF).

- “El Fascismo niega que el número, por el sólo hecho de ser número, pueda dirigir las sociedades humanas. Niega que tal número pueda gobernar mediante una consulta periódica. Pueden definirse como regímenes democráticos aquellos en los cuales, de cuando en cuando se da al pueblo la ilusión de ser soberano”.

**Benito Mussolini. *La doctrina del Fascismo*,
1932.**

2. L'ITÀLIA FEIXISTA

C. Característiques de la dictadura feixista:

- Concentració del poder en mans de Duce i un sol partit
- Supressió de la democràcia i el sistema parlamentari
- Supressió dels sindicats que van ser substituïts per les corporacions on estaven representats obrers i sindicats. Les vagues es van prohibir
- Manteniment de l'economia capitalista
- Supremacia de l'Estat sobre tots els camps de la vida.

2. L'ITÀLIA FEIXISTA

C. Característiques de la dictadura feixista:

- En política econòmica es va intentar l'autarquia i el proteccionisme econòmic.
- Es van crear organitzacions infantils i juvenils integrades en el PNF.
- Els mestres i professors havien de jurar fidelitat al règim.

2. L'ITÀLIA FEIXISTA

D. La política exterior

- Mussolini pretenia crear un imperi italià al sud d'Europa i al nord d'Àfrica (1935 ocupació d'**Abissínia**).
- La campanya d'Abissínia li va comportar el rebuig de la Societat de Nacions i va acostar Mussolini a Hitler,
- El feixisme italià s'emmiralla en l'imperi Romà com el model a seguir.

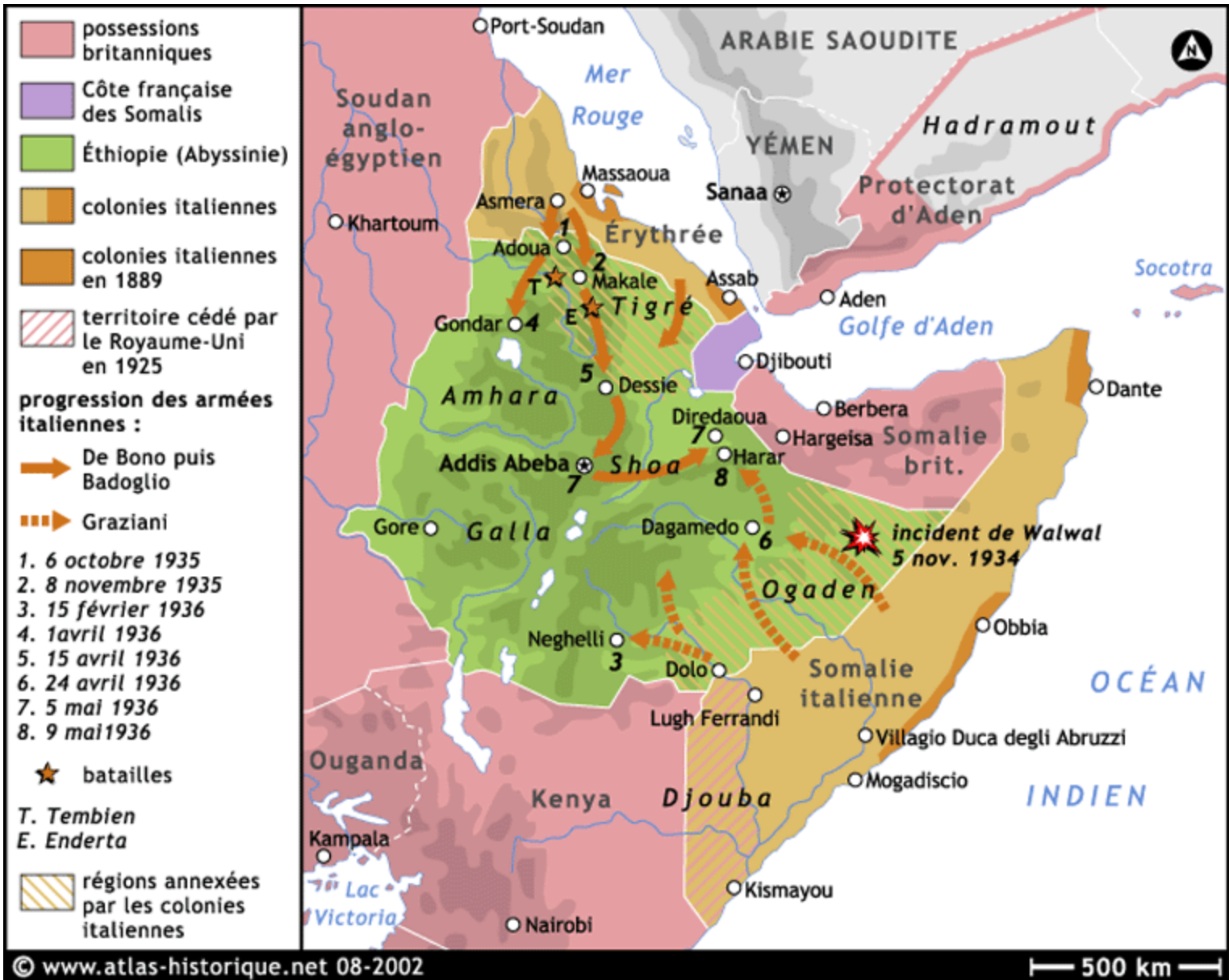
L'ETIOPIA E' ITALIANA
E' ITALIANA E' ETIOPIA
L'ETIOPIA E' ITALIANA
E' ITALIANA E' ETIOPIA
L'ETIOPIA E' ITALIANA
E' ITALIANA E' ETIOPIA
L'ETIOPIA E' ITALIANA
E' ITALIANA E' ETIOPIA
L'ETIOPIA E' ITALIANA
E' ITALIANA E' ETIOPIA
L'ETIOPIA E' ITALIANA
E' ITALIANA E' ETIOPIA
L'ETIOPIA E' ITALIANA
E' ITALIANA E' ETIOPIA

MIGLIORIE
FASCISTA

L'ITALIA
HA FINALMENTE
IL SUO IMPERO

Propaganda - Achille Starace - 1941

AFRICA ORIENTALE
ERITREA
ETIOPIA
SOMALIA
 Carta dimostrativa politica e geografica
 Scala 1:5.000.000
 CARTOGRAFIA DELL'ISTITUTO ITALIANO DI CARTI GRAFICHE - BERGAMO

CARTA ALLEGATA AL CALENDARIO ANNO XIV DEL P.N.F.
 ITALIAN CHAMBER OF COMMERCE
 201 MONTENAPOLEON ST.
 SAN FRANCISCO, CALIFORNIA

CARTOGRAFIA DELL'ISTITUTO ITALIANO DI CARTI GRAFICHE - BERGAMO

ERITREA
 L'ERITREA è una delle regioni più antiche del mondo. La sua storia è legata a quella del Vicino Oriente. Nel 1882, l'Impero Ottomano cedette all'Italia i diritti di protezione sui popoli eritrei. Nel 1890, l'Italia proclamò l'annessione dell'ERITREA. Nel 1941, l'Impero Italiano fu rovesciato e l'ERITREA fu occupata dalle forze anglo-americane. Nel 1949, l'ERITREA ottenne l'indipendenza e si unì all'ETIOPIA.

SOMALIA
 La SOMALIA è un paese di antica civiltà. Nel 1889, l'Italia ottenne la protezione sui somali. Nel 1941, l'Italia fu rovesciata e la SOMALIA fu occupata dalle forze anglo-americane. Nel 1949, la SOMALIA ottenne l'indipendenza e si unì all'ETIOPIA.

ETIOPIA o ABISSINIA
 L'ETIOPIA è un paese di antica civiltà. Nel 1889, l'Italia ottenne la protezione sui etiopi. Nel 1941, l'Italia fu rovesciata e l'ETIOPIA fu occupata dalle forze anglo-americane. Nel 1949, l'ETIOPIA ottenne l'indipendenza e si unì all'ERITREA e alla SOMALIA.

Ritornaremo

9
MAGGIO

ISTITUTO FASCISTA AFRICA ITALIANA

2. L'ITÀLIA FEIXISTA

D. La política exterior

- L'any 1929 va signar el **Pacte de Laterà** l'any 1929 pel qual es reconeix el territori de l'estat del Vaticà i les relacions entre l'Església i l'Estat italià es normalitzen.

AVTARCHIA

MUSSOLINI HA SEMPRE RAGIONI

Il Baiillo

ABBONAMENTI
MEMO 5 ANNI ITALIA ANNO
L. 22 MILITE 5 - 12 LITTO
ANNO 1 DA MILITE L. 18
Un numero Capicini 30
NUMERO 20 - ANNO XXI

FONDATA DA "IL POPOLO D'ITALIA"

SETTIMANALE DELLA GIOVENTÙ ITALIANA DEL LITTORIO

Redazione - Amministrazione - ROMA - Piazza Adlon 3

CONTRIBUTO ANNUALE PER LA
PUBBLICITÀ (Cassa di Roma) 100
L. 22 MILITE 5 - 12 LITTO
ANNO 1 DA MILITE L. 18
Un numero Capicini 30
NUMERO 20 - ANNO XXI

Nella notte Ruvibaccio
fa un terribile sognaccio:

col bastoni solamente
camminar può il Presidente.

C'è ad un tratto uno spettacolo
che grider lo fa al miracolo:

una folla tutta intera
che cammina in tal maniera,

talè gesto par che sia
per mostrargli simpatia.

Egli dice alla signora:
"Guarda un poco, Eleonora,

il mio popolo mi apprezza
e mi stima: che bellezza!"

Però, appena egli esce fuori,
i creduti ammiratori

urlan tutti bestialmente:
"Dagli addosso al Presidente!"

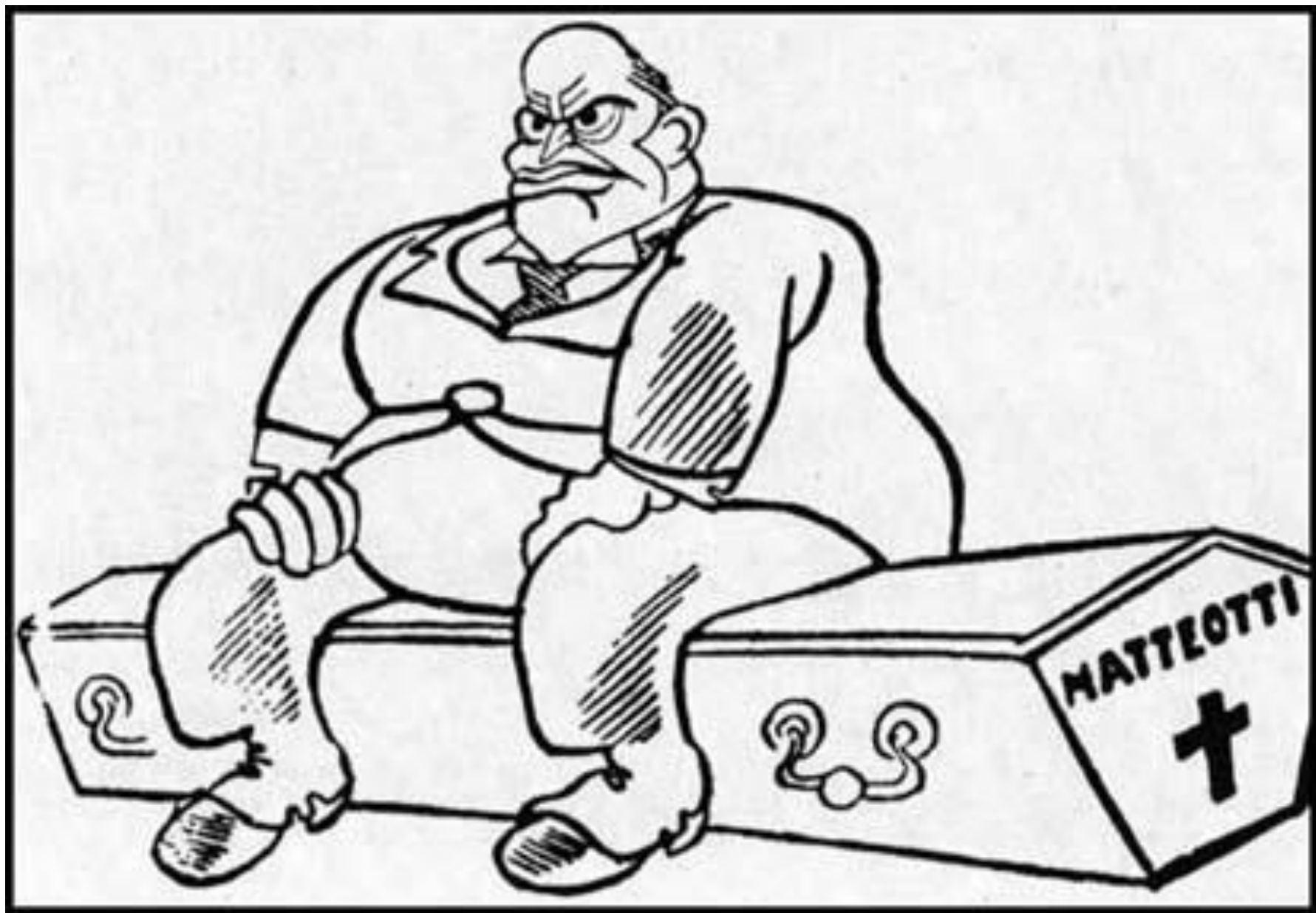
Ed a colpi di randello
sul groppone e sul cervello

spiegan quindi le ragioni
delle coppie di bastoni.

Certo, è un sogno: ma chissà
non diventi realtà...

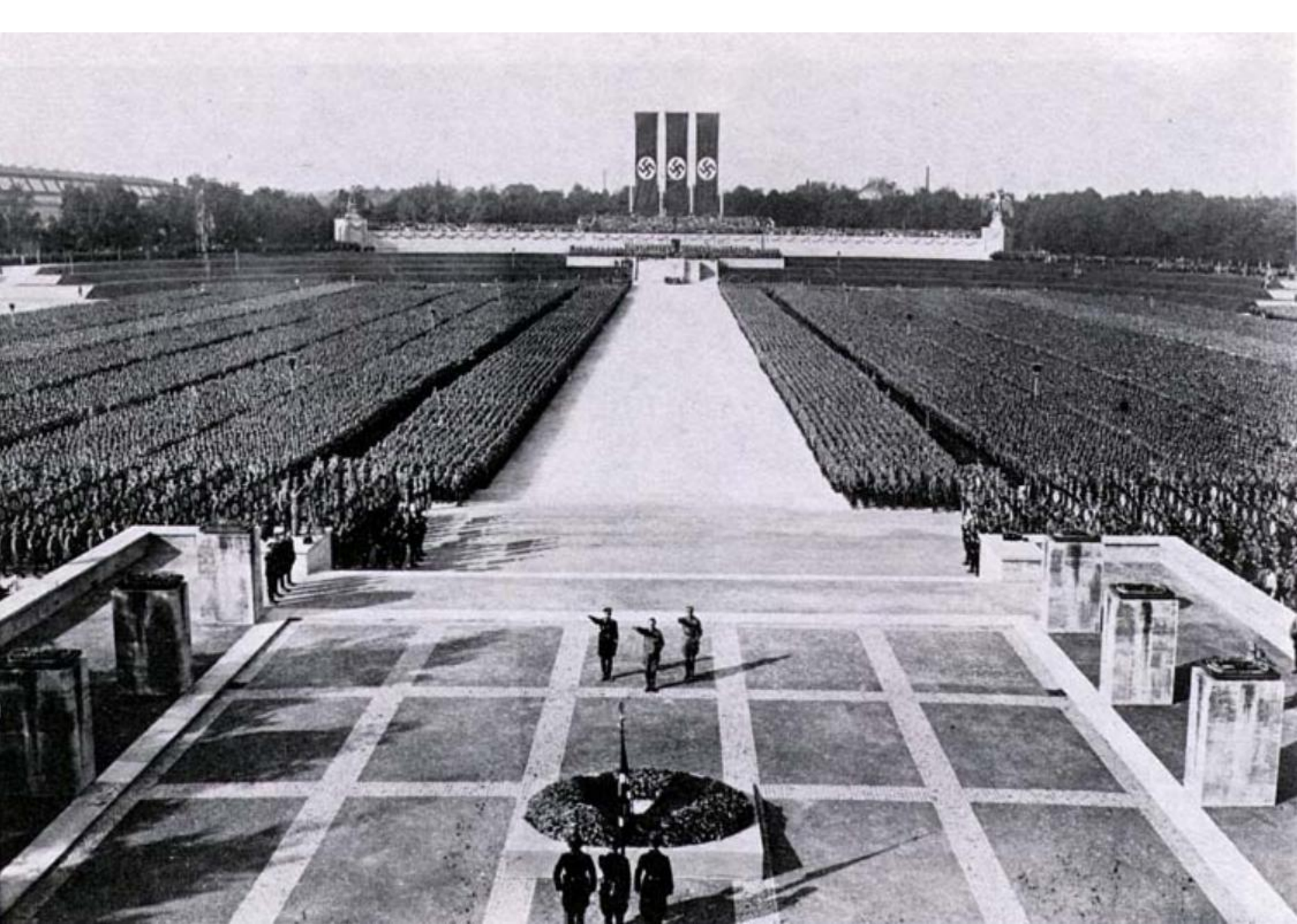

3. L'ALEMANYA NAZI

A. Context. Alemanya als anys 20

- Acabada la Primera Guerra Mundial l'emperador alemany va abdicar i es va proclamar una República, coneguda com a República de Weimer.
- A Alemanya els efectes del tractat de Versalles, que imposava compensacions econòmiques molt dures als aliats.
- Les conseqüències de la crisi de 1929 van provocar un gran descontentament entre la població i un índex d'atur altíssim.

Bundesarchiv, Bild 140-1974-082-44
Foto: o. Ang. | 1914/1918

3. L'ALEMANYA NAZI

B. Hitler i el partit Nazi

- El partit Nacionalsocialista fundat l'any 1920 (Nazi) dirigit per Adolf Hitler va saber aprofitar-se de la situació de crisi per aconseguir el poder. El partit nazi es definia perquè era:
 - de caràcter nacionalista i pangermanista. Aspirava a unir en un gran Reich tots els pobles d'origen germànic.
 - “anticapitalista”
 - Anticomunista
 - Antidemocràtic
 - antisemita (odi als jueus), culpa als jueus de tots els mals.

3. L'ALEMANYA NAZI

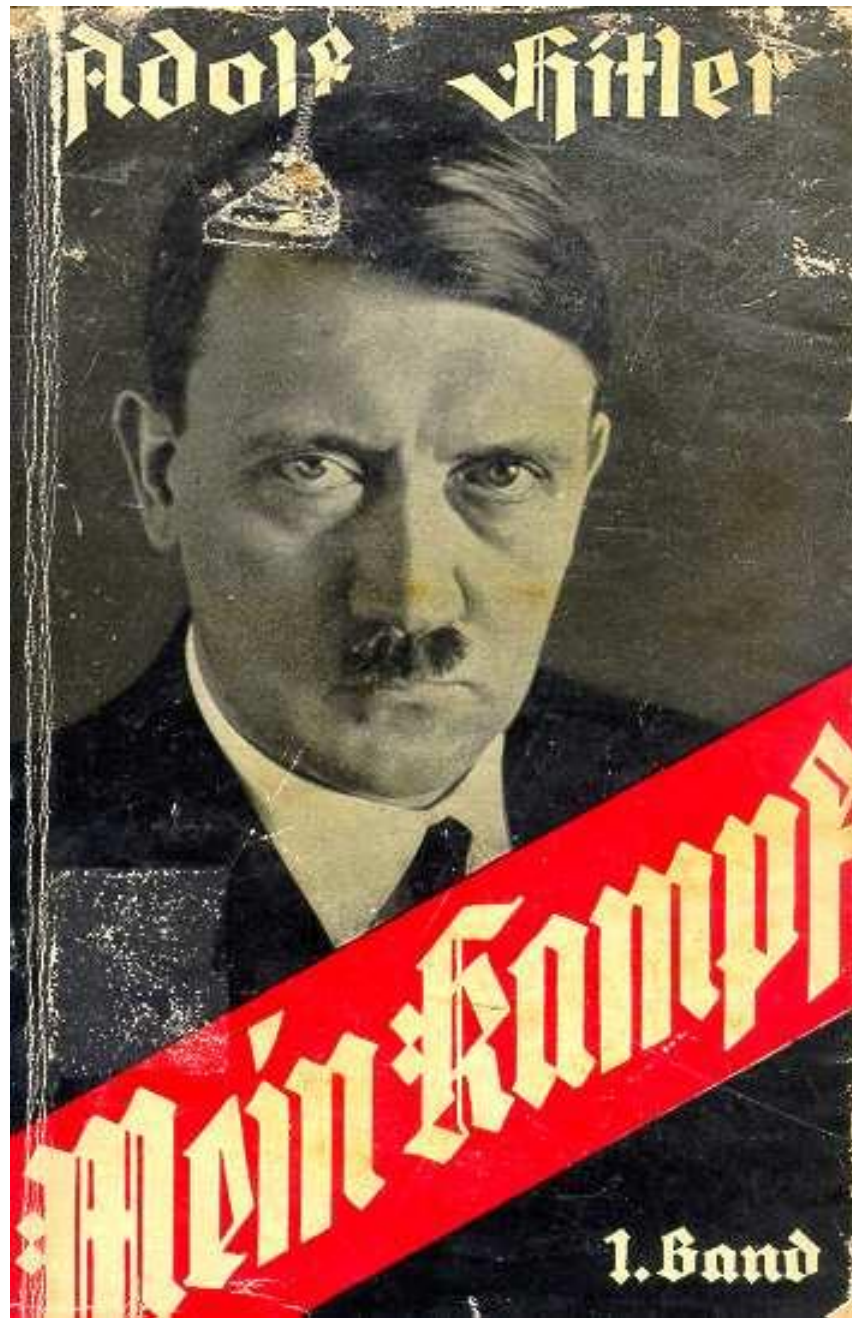
B. Hitler i el partit Nazi

- El partit nazi tenia unes forces paramilitars, les Seccions d'Assalt, coneguts com Camises Brunas, dirigides per Eric Rohm.
- Un cop en el poder van crear-se les SS, guàrdia pretoriana de Hitler i
- Gestapo, policia política

3. L'ALEMANYA NAZI

B. Hitler i el partit Nazi

- Hitler va intentar un cop d'Estat l'any 1923 i va ser empresonat sis mesos. Durant la seva estada a la presó va escriure *Mein Kampf* (La meua lluita) on explica la ideologia nazi:
 - menyspreu per la democràcia,
 - odi al socialisme,
 - la superioritat de la raça ària,
 - l'antisemitisme i
 - la necessitat de l'expansió d'Alemanya cap a l'est (**Espai Vital**). Segons els nazis l'Espai Vital era el territori necessari per a la seguretat i el desenvolupament econòmic del poble alemany.

3. L'ALEMANYA NAZI

C. L'ascens al poder

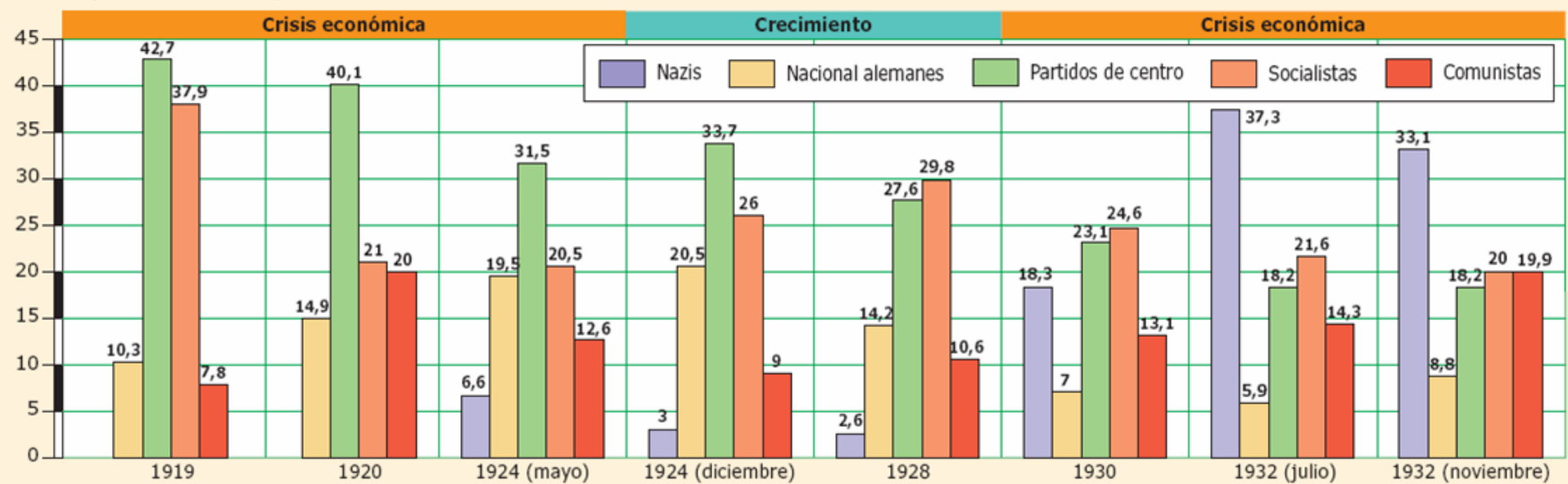
- La crisi de 1929 va tenir una repercussió molt important a Alemanya ja que els EUA eren el principal inversor. L'atur va augmentar fins arribar als sis milions i la societat es va polaritzar en els extremismes:
 - socialisme i
 - nazisme. El partit nazi va ser finançat pel gran capital (Krupp, Siemens, Bosch, Thyssen), que tenien por del triomf d'una revolució com la russa.

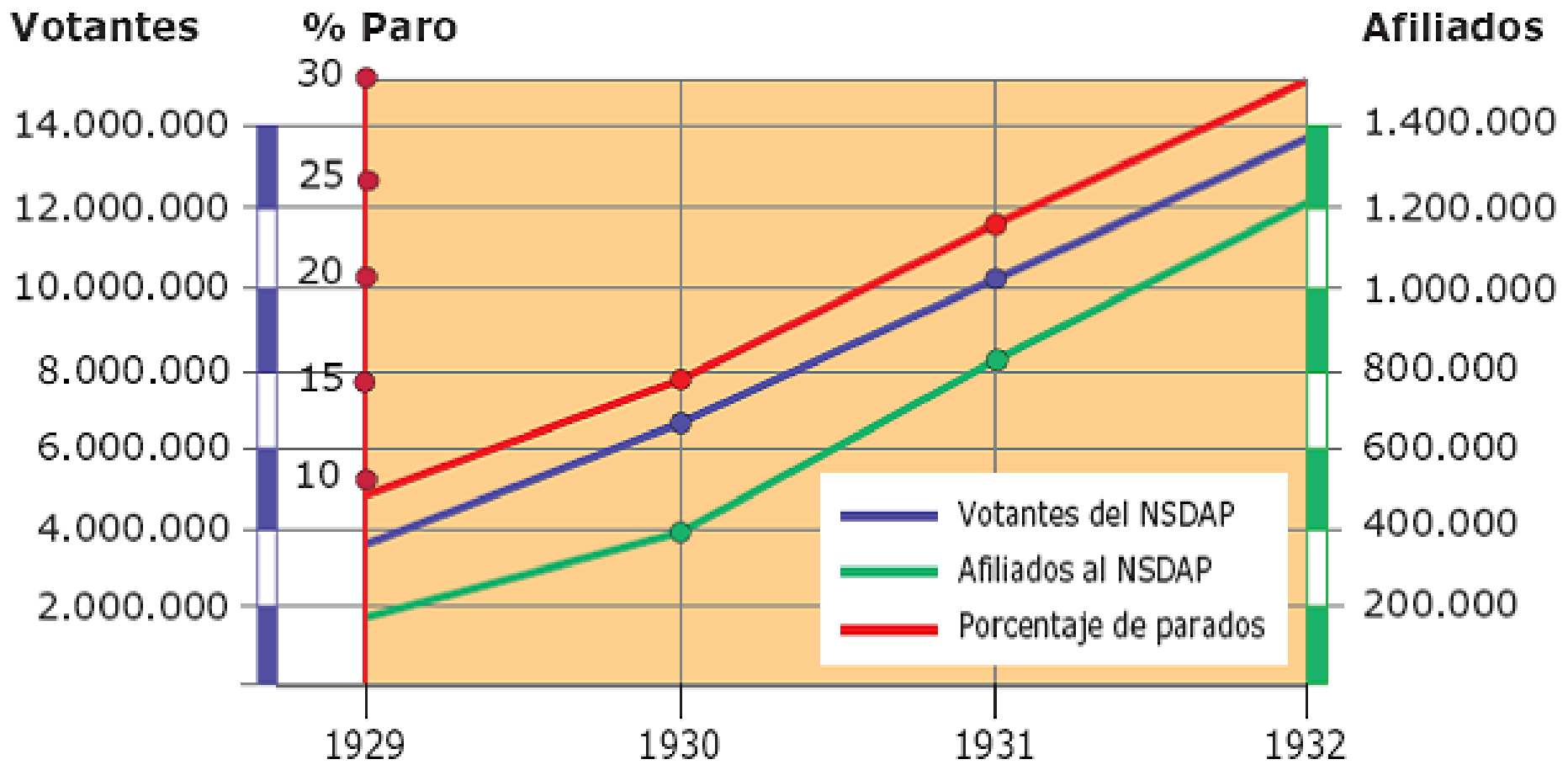
-

Valor de un marco-oro en marcos-papel

Enero de 1922	45
Julio de 1922	117
Enero de 1923	4.281
Julio de 1923	84.186
Agosto de 1923	110.000
Septiembre de 1923	23.500.000
Octubre de 1923	6.000.000.000
Noviembre de 1923	522.000.000.000
Diciembre de 1923	1.000.000.000.000

Porcentaje de votos de los partidos

3. L'ALEMANYA NAZI

C. L'ascens al poder

- El Partit Nazi va prometre que acabaria amb el tractat de Versalles i amb l'atur.
- L'any 1932 el Partit Nazi va aconseguir 13 milions de vots i
- el president Hindenburg (antic heroi de la Primera Guerra Mundial) va nomenar Hitler canceller.
- Febrer 1933, incendi del Reichstag: supressió dels comunistes.
- Mort Hindenburg, l'any 1934, Hitler va ocupar el seu càrrec i es va transformar en Führer (Guia) i la República en el III Reich.

	Miembros del partido nazi hasta 1930 (%)	Miembros del partido nazi en 1933 (%)	Población activa del Reich (%)
Obreros	26,3	31,5	46,3
Empleados	24	21	12,4
Artesanos	8,5	7,9	9,6
Comerciantes	7,6	6,9	
Profesionales liberales	2,8	2,8	
Funcionarios	6,2	5,2	4,8
Docentes	1,5	1,5	
Campesinos	13,2	12,6	20,7
Otros	3,4	3,7	6,2
Jubilados	1,9	1,7	
Amas de casa	3,6	4	
Estudiantes	1	1,2	
Totales	129.569	849.009	

3. L'ALEMANYA NAZI

D. El Tercer Reich

- Un cop arribat al poder Hitler va poder desplegar tot l'ideari del partit nazi. Va abolir totes les llibertats, va empresonar als adversaris, i va instaurar el partit únic.
- **Hitler va aplicar: “Ein Volk, ein Reich, ein Fürehr”**: un poble, un imperi, un guia.

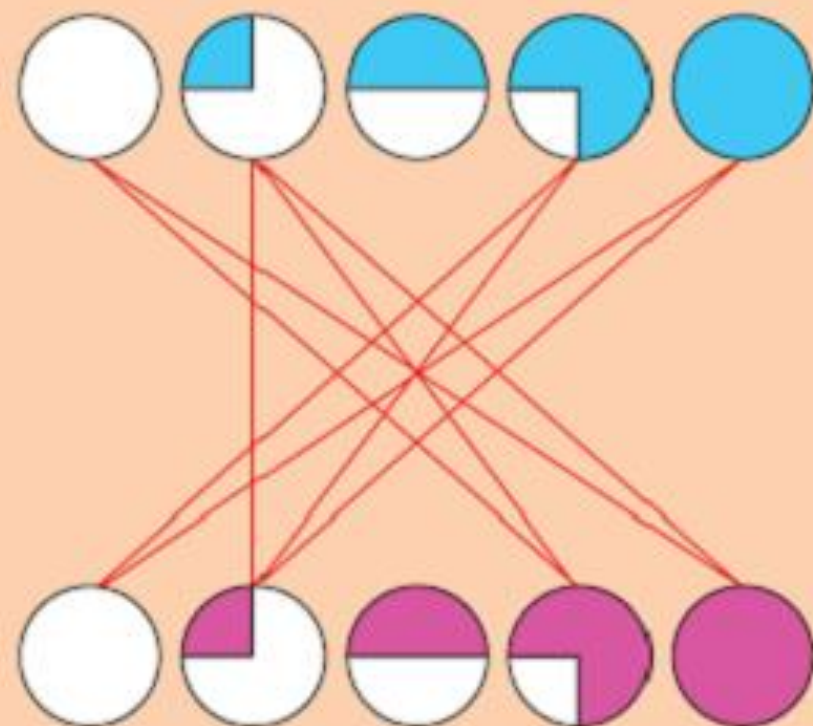
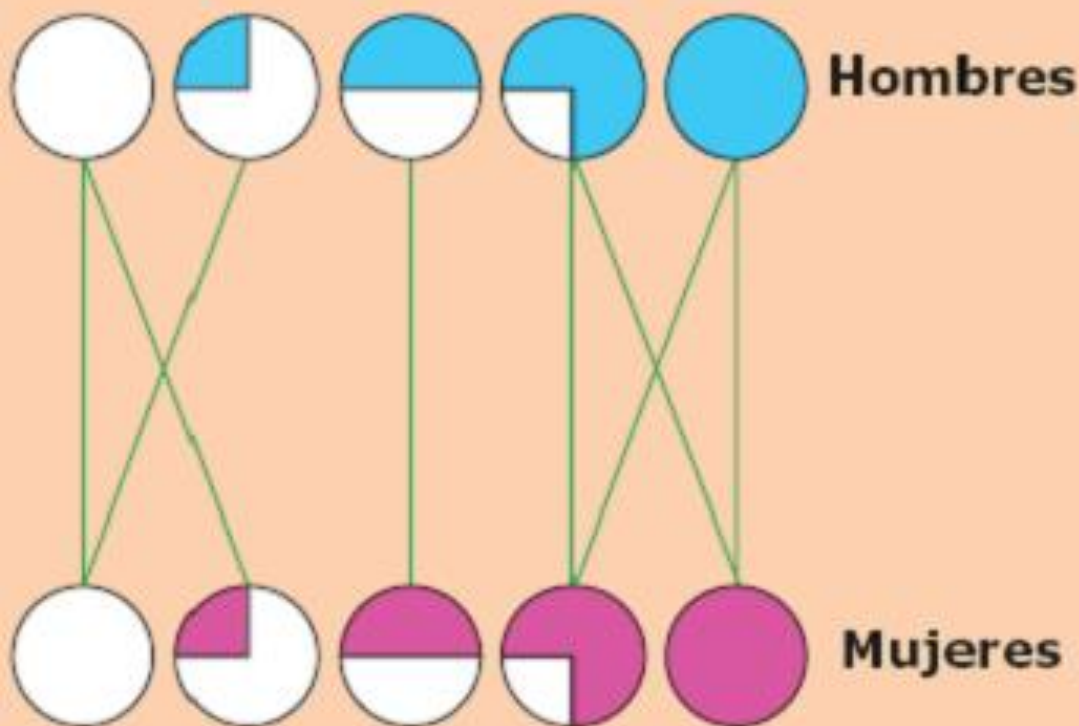
3. L'ALEMANYA NAZI

D. El Tercer Reich: Política interior

- Suspensió de tots els partits polítics llevat del nazi.
- Supremacia de la raça ària (els alemanys purs). Es van redactar les lleis de Nuremberg contra els jueus.
- A partir de la “nit dels vidres trencats” (9 de novembre de 1938) els jueus encara es van perseguir més violentament.

Matrimonios autorizados

Matrimonios prohibidos

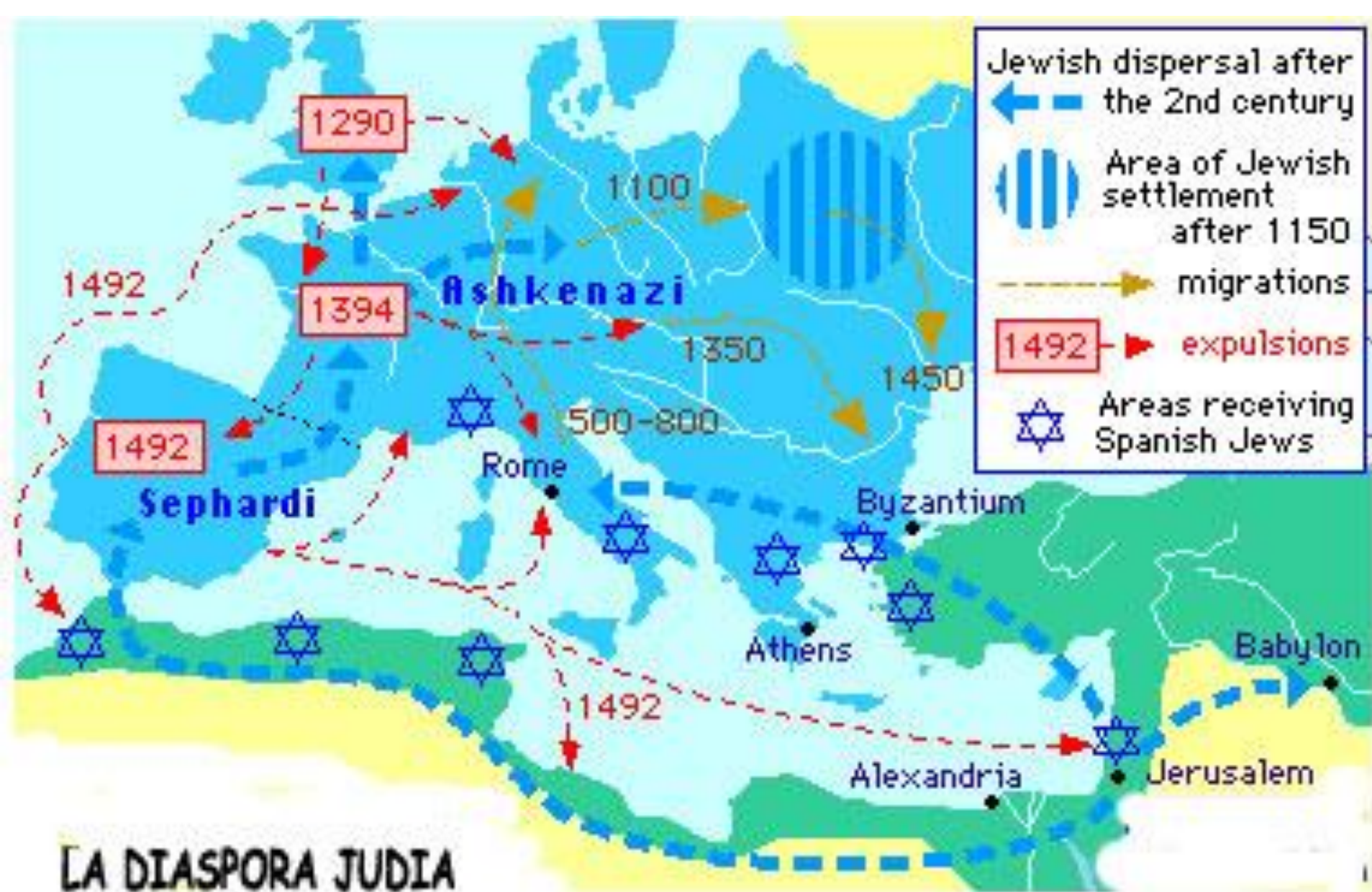
Persona
de sangre
alemana

Uno de
los abuelos
es judío

Dos de
los abuelos
son judíos

Tres de
los abuelos
son judíos

Los cuatro
abuelos
son judíos

**LA DIASPORA JUDIA
(70 - 1497)**

3. L'ALEMANYA NAZI

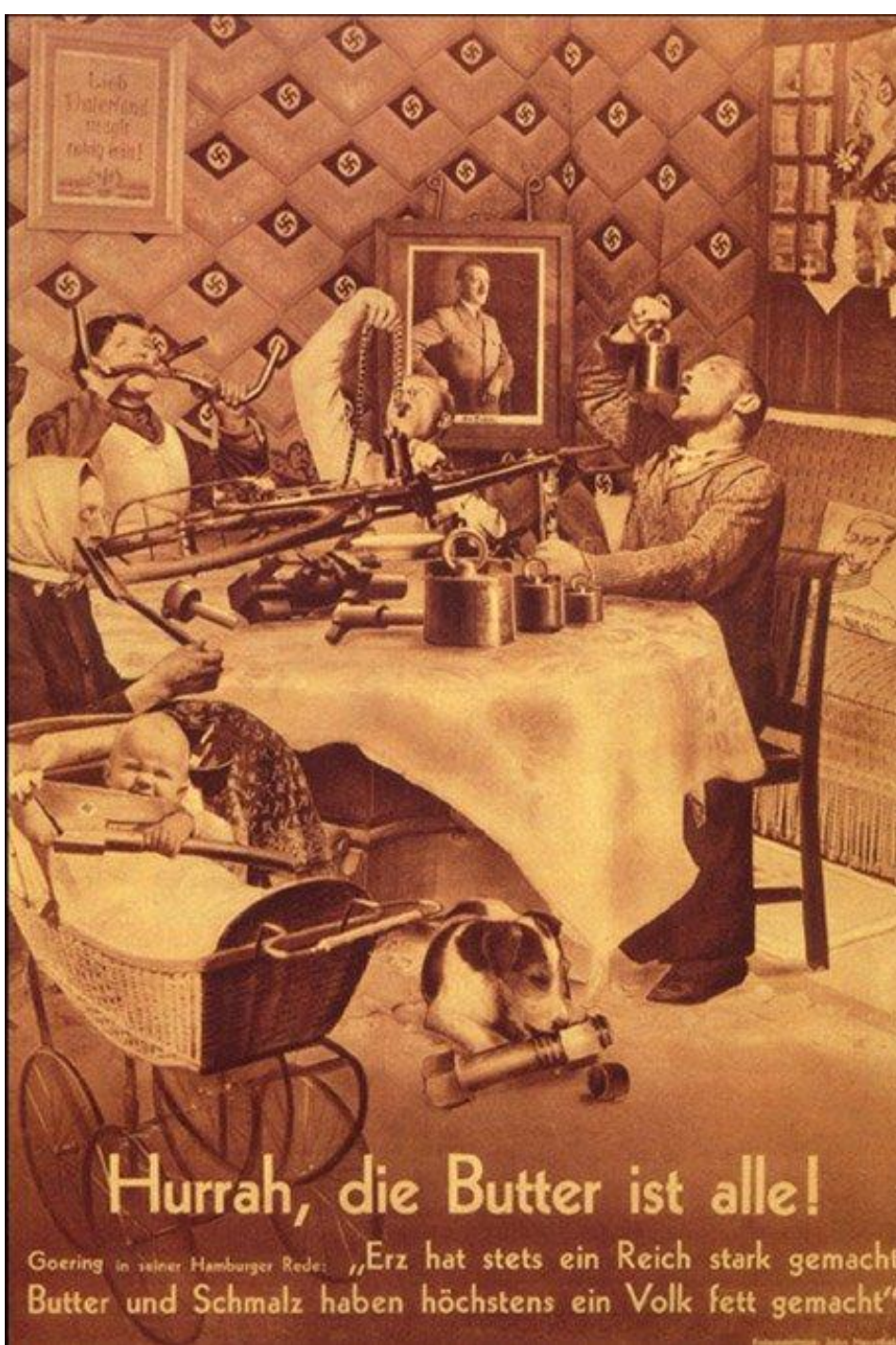
D. El Tercer Reich: Política interior

- Creació de les SS per controlar i reprimir. També es va crear la Gestapo que era la policia secreta de l'Estat, dirigida per Himmler.
- Les SA van ser sacrificades la “nit dels ganivets llargs”, perquè criticaven la direcció del partit – Rohm- 30 de juny de 1934
- Propaganda del lider, del partit i de l'Estat sota la direcció de Goebbels que va utilitzar els mitjans de comunicació més moderns.

3. L'ALEMANYA NAZI

D. El Tercer Reich: Política econòmica

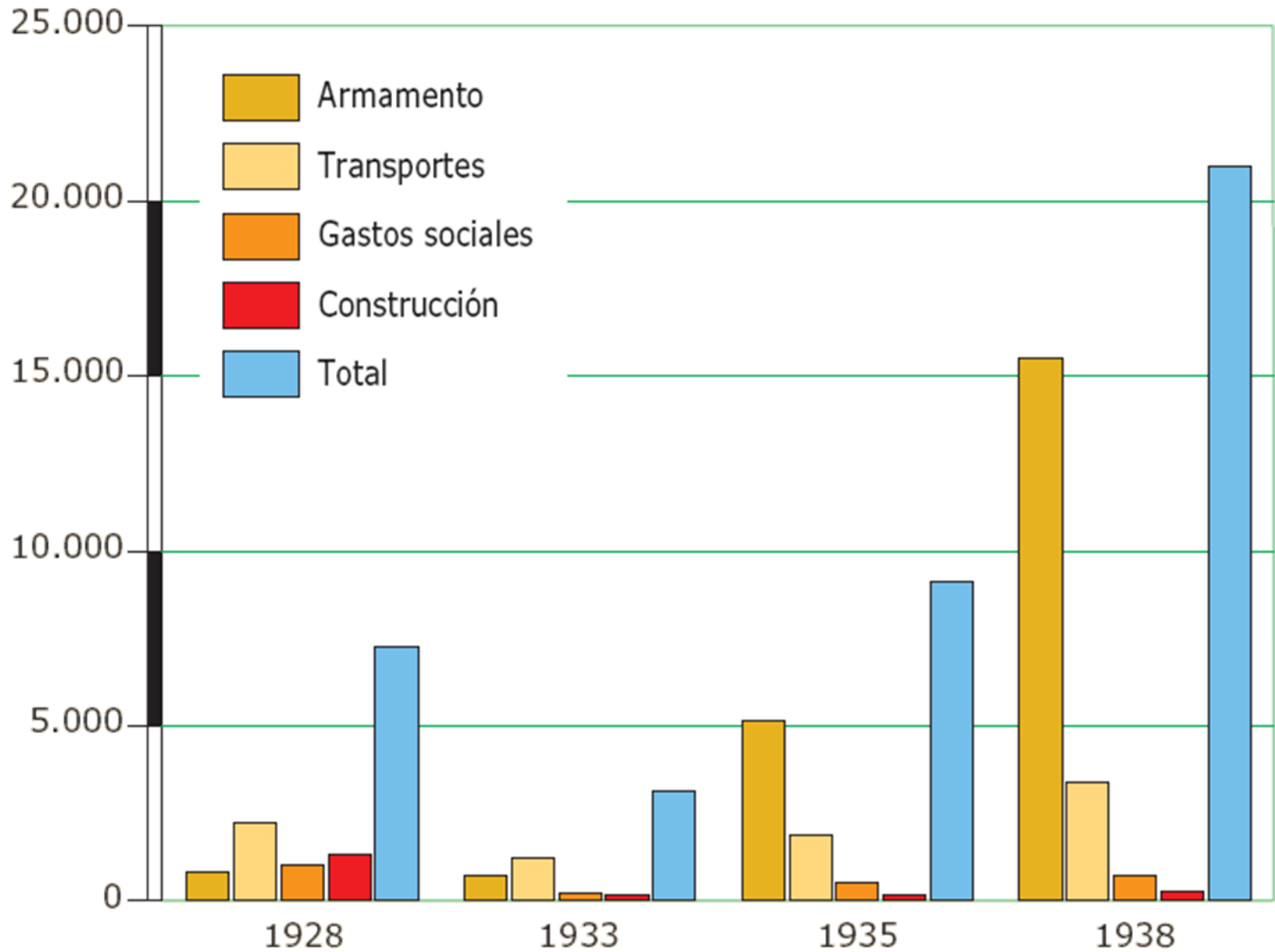
- Es va reduir l'atur, de sis milions (1933) a un milió (1936)
- Supressió dels sindicats
- Increment de l'exercit i de les obres públiques per donar feina als aturats
- Impuls a la indústria siderúrgica com a base de la indústria de guerra
- **Canons i mantega**

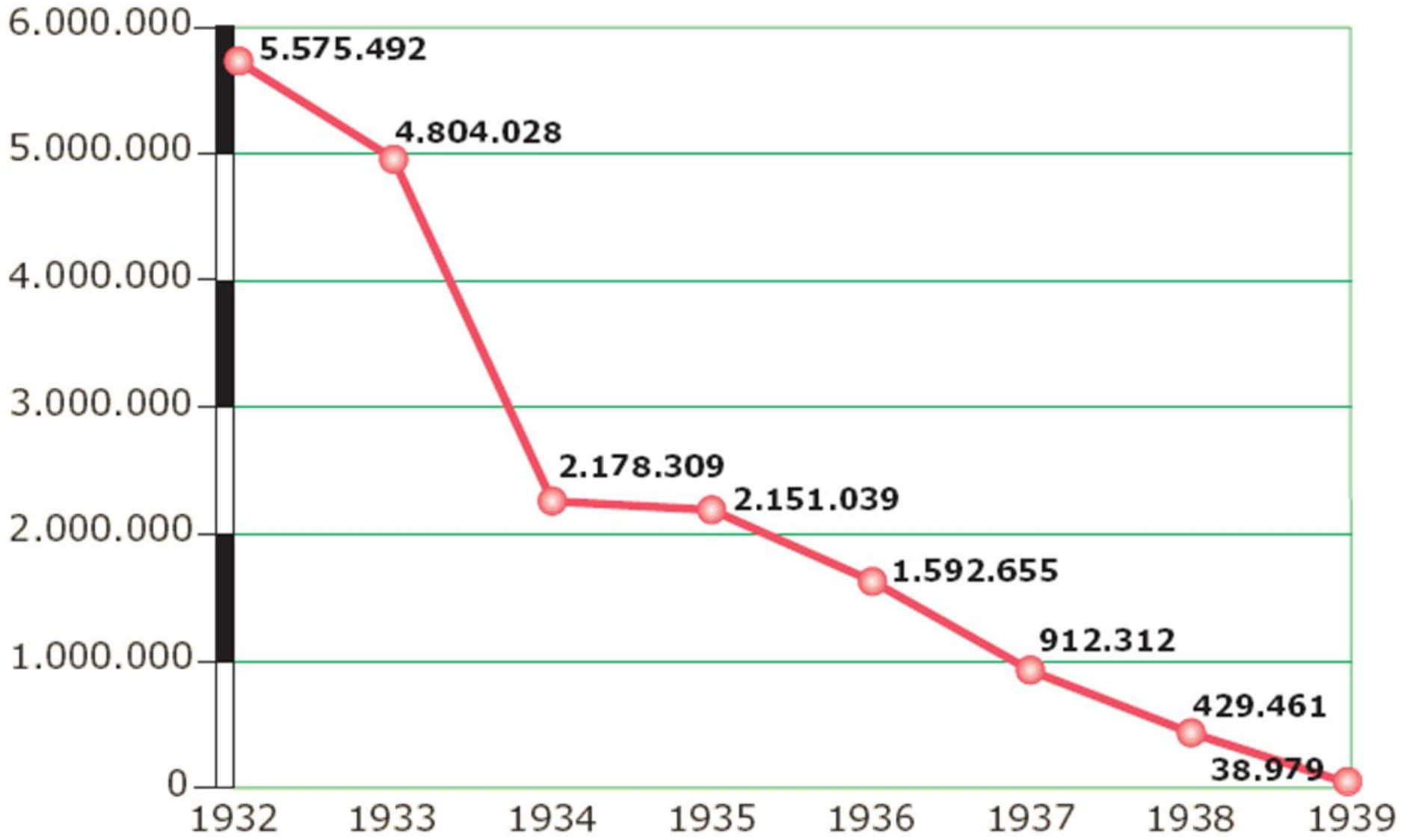
Hurrah, die Butter ist alle!

Goering in seiner Hamburger Rede: „Erz hat stets ein Reich stark gemacht, Butter und Schmalz haben höchstens ein Volk fett gemacht.“

Inversión pública (en millones de reichsmarks)

Número de parados

3. L'ALEMANYA NAZI

D. El Tercer Reich: Política educativa

- Depuració dels professors no nazis
- Creació de organitzacions infantils i juvenils d'adoctrinament nazi. Les Joventuts Hitlerianes.

3. L'ALEMANYA NAZI

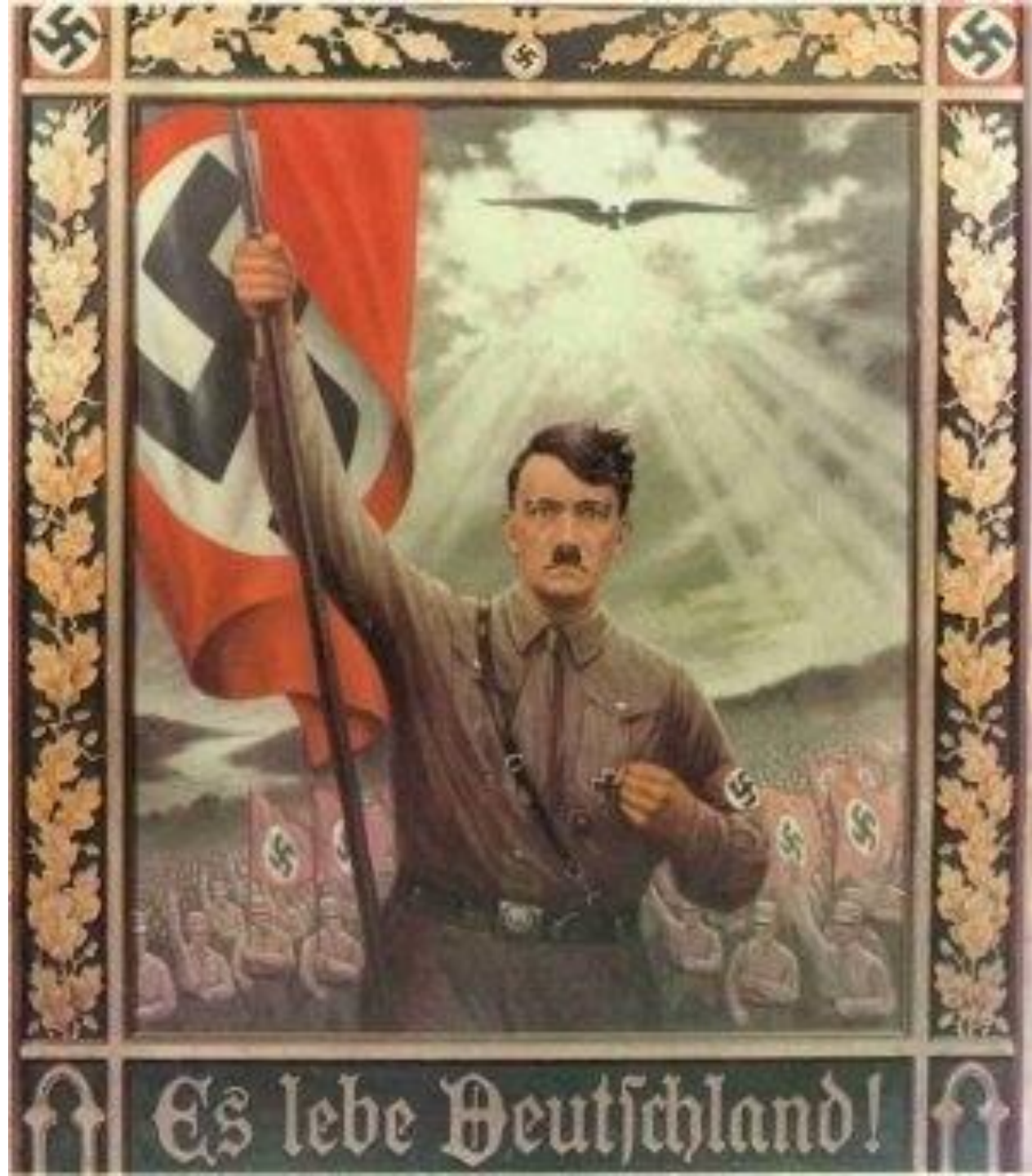
D. El Tercer Reich: Política exterior

- Abandó de la SDN 1933
- Creació de l'Espai Vital
- El camí cap a la guerra

Beim Regensburger „Schandmarsch“ schikanierten Schaulustige die Juden, die ins KZ Dachau gebracht wurden.

Es lebe Deutschland!

El camí cap a la guerra

LA POLÍTICA EXPANSIONISTA I AGRESSIVA ALEMANYA

a.- El 1933 es va retirar de la Societat de Nacions.

b.- Plebiscit del Sarre, que va portar a aquests territoris a mans d'Alemanya (era territori de parla alemanya sota el control de la SDN).

El camí cap a la guerra

A partir d'aquest moment comença la transgressió del Tractat de Versalles.

c.- Al març de 1935 va restablir el servei militar obligatori.

d.- Al març de 1936 va remilitaritzar la Renania.

El camí cap a la guerra

E.- A partir de 1937 Hitler iniciar una política d'ampliació del Reich.

E1.- Al 1938 l'Anschluss que va permetre incorporar Àustria al Reich.

E2.- La reclamació de la llibertat del Sudets (territori de Bohèmia) on vivien més de 3 milions d'alemanys. El govern txec es va negar a cedir el territori

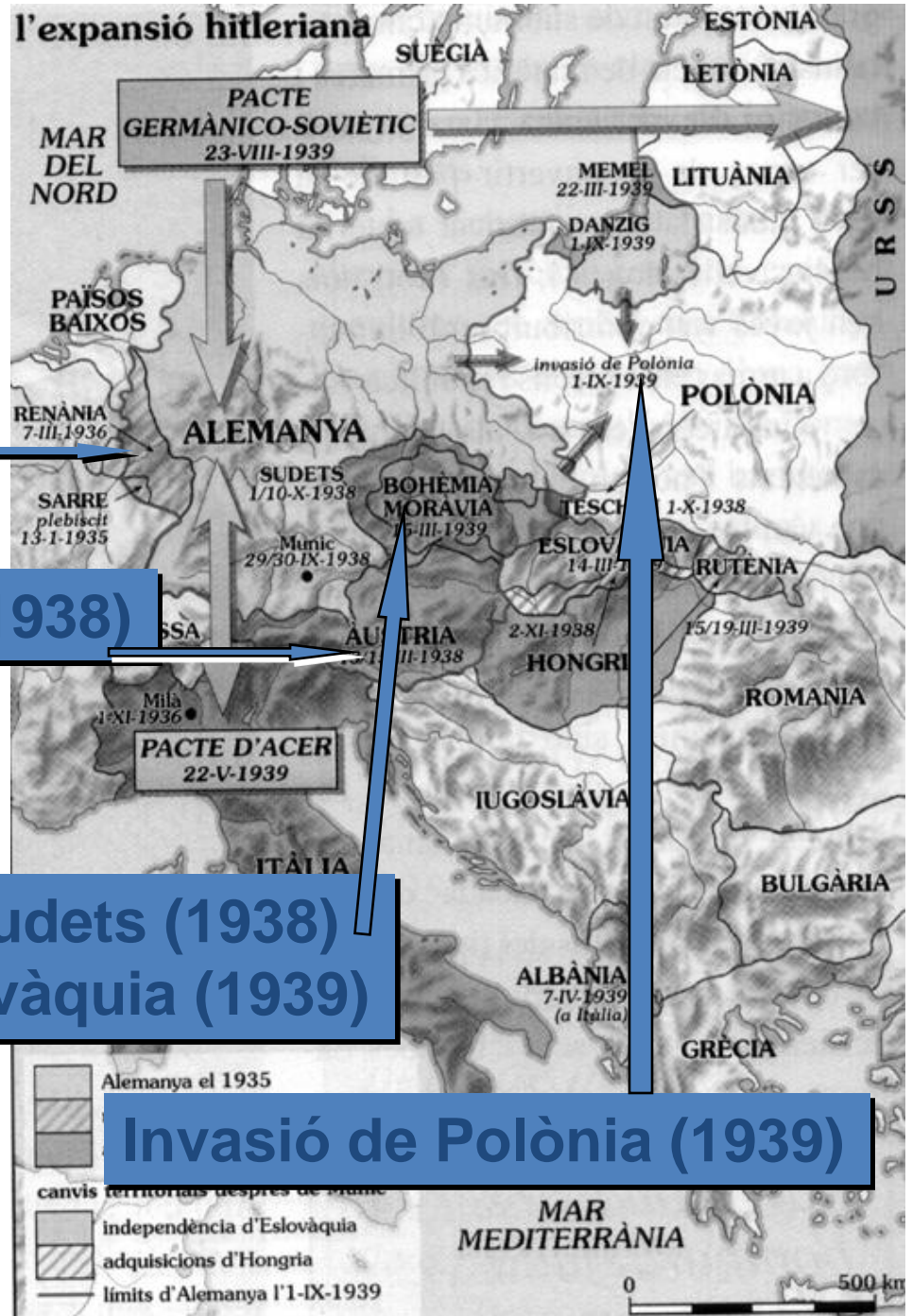
Per evitar el conflicte armat es va fer la Conferència de Munich (amb Hitler, Mussolini, Daladier, Chamberlain). L'acord serà favorable per a Alemanya.

E3. Al 1939 va establir un protectorat a Bohemia i Moràvia sota tutela alemanya

D.

23 d'agost Pacte germanosoviètic de no agressió

1 de setembre de 1939 atac a Polònia, esclat de la Segona Guerra Mundial

Militarització
Renània (1936)

Annexió Àustria (1938)

Annexió Sudets (1938)
I Txecoslovàquia (1939)

Invasió de Polònia (1939)

- International boundaries 1936
- Germany in 1933
- Remilitarized in 1936
- Annexed in 1938
- Satellite states, March 1939
- Conquered by Germany in September 1939
- Annexed by Soviet Union in September 1939

4. ALTRES DICTADURES TOTALITÀRIES

- L' "èxit" del model feixista va propiciar la còpia en altres països europeus, especialment en aquells que no tenien una tradició democràtica consolidada:
 - Espanya
 - Dictadura de Miguel Primo de Rivera (1923-1930)
 - Falange, fundada per Jose Antonio Primo de Rivera, i capitalitzada per Francisco Franco: Franquisme (1939-1975)
 - Portugal (Salazar, Estado Novo)
 - Hongria
 - Romania, Guardia de Ferro
 - Iugoslàvia
- Al Japó també es consolida un règim molt totalitari i militarista

5. LA FEBLESA DE LES DEMOCRÀCIES

- Davant l'ascens dels feixismes les democràcies occidentals (Regne Unit, França) es mostren febles i no sabem aturar-li els peus.
- La crisi econòmica i social que travessen, la manca de lideratge i de convicció no li permeten plantar cara a la nova amenaça, que en molts casos ni tan sols consideren.
- La invasió d'Etiòpia, l'annexió de Txecoslovàquia o la Guerra Civil Espanyola, l'atac de Manxúria, són exemples d'aquesta debilitat.
- La Societat de Nacions es mostra incapaç d'aturar la política agressiva dels règims totalitaris.

6. BALANÇ

- La irrupció dels totalitarismes va comportar la construcció d'un món tripolar:
 - Bloc occidental democràtic (EUA, França, RU)
 - Bloc comunista (URSS)
 - Bloc nazi-feixista (Alemanya, Itàlia, Japó)
- L'enfrontament entre els tres pols era clar però no ho era tant quines serien les aliances que realitzarien entre ells.
- La Segona Guerra Mundial.